

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu
DYDDIAD:	28 Medi 2023
LLEOLIAD:	Ar-lein / Siambr, Penmorfa
TEITL:	Y ddarpariaeth Addysg Ôl-16 mewn ysgolion
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Er penderfyniad
RHESWM PAM BOD Y PWYLLGOR WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH:	Er penderfyniad

CEFNDIR:

Cytunwyd yng nghyfarfod o'r Cabinet a gynhaliwyd yn rhithiol ar 11 Ionawr 2022 y byddai'n amserol cynnal adolygiad o'r ddarpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion.

Bwriad yr adolygiad oedd darparu dadansoddiad ac arfarniad o'r sefyllfa gyfredol o ran darpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion a nodi opsiynau cynaliadwy i'r dyfodol, ynghyd â'u manteision ac anfanteision posib.

Nod yr adolygiad oedd i:

- greu set o egwyddorion cytûn a oedd yn ddysgwr-ganolog
- gynnig ystod o opsiynau hygyrch a chynaliadwy gan sicrhau bod llais y dysgwr, llywodraethwyr, rhieni, penaethiaid a swyddogion yr Awdurdod Lleol yn rhan annatod o'r broses
- sicrhau bod ystyriaeth lawn wedi ei rhoi i ganfyddiadau ac argymhellion adolygiadau cenedlaethol Estyn a chefnidir polisi presennol Llywodraeth Cymru gan gynnwys y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol
- rhoi ystyriaeth i wledigrwydd a goblygiadau ôl-troed carbon

Yn ogystal, roedd yna gyd-destun ehangach i'r adolygiad hwn, sef:

- Penderfyniad Llywodraeth Cymru i sefydlu Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CADY) a fydd yn gyfrifol, ymhlith materion eraill, am strategaeth, cyllido a goruchwylio'r sector addysg bellach, gan gynnwys colegau a chweched dosbarth ysgolion.
- Adroddiad Thematig Estyn ar Bartneriaethau ôl-16 (Ionawr 2021)
- Y cyfleodd a geir drwy Bargaen Dwf Canolbarth Cymru, y Strategaeth Economaidd a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer anghenion a sgiliau gweithlu'r dyfodol a rôl ganolog y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol (RSP) yn y broses o gasglu a dadansoddi'r wybodaeth

- Yr angen i sicrhau cynnig galwedigaethol eang ac o ansawdd, ynghyd ag arlwy ehangach o bynciau Safon Uwch, a fydd yn caniatáu i ddysgwyr ddilyn cyfuniadau gwahanol o bynciau ac arbenigo yn eu diddordebau, waeth ble maent yn byw yn y sir
- Adroddiad Estyn - Adolygiad o'r cwricwlwm 16-19 presennol yng Nghymru (Hydref 2022).

Cytunwyd y dylid ystyried creu set o "egwyddorion cytûn a oedd yn ddysgwr ganolog", er mwyn sicrhau bod llais y dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni a phenaethiaid yn cael lle canolog yn yr Adroddiad.

Lluniwyd chwech egwyddor sef –

- 1) Dylid blaenoriaethu anghenion y dysgwyr tros unrhyw anghenion sefydliadol
- 2) Dylid cynnal a gwella ymhellach y safonau cyffredin uchel a welwyd yn ysgolion Ceredigion.
- 3) Dylid sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr ar draws y Sir o ran y cynnig, y cyngor ac arweiniad, gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y patrwm dysgu a'r mynediad at gefnogaeth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau cefnogaeth bwrpasol ac arbenigol ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol gan sicrhau continwwm addysg ar eu cyfer yn absenoldeb ysgol arbennig yn y Sir.
- 4) Dylid cryfhau'r cynnig yn y Gymraeg i fod o leiaf yn gyson â'r cynnig yn y Saesneg er mwyn cynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion a chyfrannu at weithlu a chymuned ddwyieithog.
- 5) Dylid sicrhau mynediad i ystod eang o gyrsiau academiaidd a galwedigaethol o safon uchel gan gynyddu argaeledd presennol cyrsiau galwedigaethol i ddisgyblion ym mhob rhan o'r Sir.
- 6) Dylid sicrhau bod llywodraethiant y ddarpariaeth ôl-16 yn hyrwyddo'r egwyddorion uchod, yn ystyried prosesau gwella ansawdd strategol, yn sicrhau bod gwariant yn cael ei gadw gymaint â phosib oddi mewn i'r gyllideb ôl-16 ac yn caniatáu gwneud penderfyniadau sydd yn rhoi ystyriaeth i gynaliadwyedd amgylcheddol ac ôl-troed carbon.

Darn allweddol o'r adolygiad oedd casglu barn grŵp eang o randdeiliaid. Anfonwyd arolygon allan i grwpiau allweddol, sef dysgwyr, rhieni/gofalwyr, athrawon a chyflogwyr a derbyniwyd cyfanswm o 1,306 o ymatebion gan yr unigolion hyn. Yn ogystal, cynhaliwyd cyfweiliadau gyda chynrychiolwyr o ddarparwyr addysgol, yr awdurdod lleol a phartneriaid eraill.

Dadansoddwyd yr ymatebion a gosodwyd yr ymatebion o dan chwech prif thema sef -

- Dewis eang
- Iaith
- Lleoliad
- Cysylltiadau byd gwaith
- Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagori
- Athrawon a chyngor da, di-duedd

Y cam dilynol oedd i ystyried y sefyllfa gyfredol h.y. niferoedd disgyblion, y sefyllfa gyllidol, yr ystod / dewis o bynciau sydd ar gael i'r dysgwyr ayyb, ac i lunio opsiynau i'w hystyried a fyddai'n edrych ar fanteision ac anfanteision yng nghyd-destun yr egwyddorion.

Yn gryno, mae'r Adolygiad yn gofyn barn am bedair opsiwn posib sef:

Opsiwn 1: Cynnal y Sefyllfa Gyfredol

Opsiwn 2: Datblygu'r Sefyllfa Gyfredol

Byddai darpariaeth ôl-16 yn parhau ar y 6 safle presennol. Byddai'r 6 Bwrdd Llywodraethol presennol yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant hyd at 16 ond yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol a fyddai'n rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill.

Opsiwn 3: Darpariaeth mewn rhai ysgolion

Byddai'r opsiwn hwn yn ddatblygiad o Opsiwn 2 uchod. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 ar un neu fwy o safleoedd. Yna, megis yn Opsiwn 2, byddai'r Byrddau Llywodraethol hynny yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant tan oed 16 ac yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol fyddai yn rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill. Byddai'r Bwrdd hefyd yn gyfrifol am fonitro ansawdd y ddarpariaeth ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Lleol a'r darparwyr ar gyfer gwella.

Opsiwn 4: Un Ganolfan

Byddai'r opsiwn hwn yn cynnig newid mwy pellgyrhaeddol. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 bresennol a sefydlu Canolfan Ragoriaeth, yn cynnwys ystod o bartneriaid, ar un neu fwy o safleoedd daearyddol addas. Byddai Corff Llywodraethol sydd yn annibynnol o'r ysgolion yn gyfrifol am y cyllid a'r cwricwlwm ac yn penodi nifer fechan o staff craidd ar gyfer llywio a rheoli'r gwaith.

**LLESANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL:**

**Oes Aseiad Effaith Integredig
wedi ei gwblhau? Os na,
esboniwch pam**
Amherthnasol ar hyn o bryd

**Crynodeb:
Hirdymor:**

Cydweithio:
Cynnwys:
Atal:
Integreiddio:

ARGYMHELLION:

1. Nodi cynnwys yr Adroddiad – ‘ADOLYGU’R DDARPARIAETH ÔL-16 YNG NGHEREDIGION’.
2. Cynnal Astudiaeth Ddichonolrwydd er mwyn rhoi ystyriaeth fanwl i Opsiwn 2 ag Opsiwn 4 yn yr Adolygiad.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLION:

1. Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu i nodi cynnwys yr Adroddiad.
2. Ystyried ymhellach manteision ac anfanteision Opsiwn 2 ag Opsiwn 4 yng nghydestun y chwech egwyddor.

Enw Cyswllt: Elen James & Clive Williams
Swydd: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dysgu Gydol Oes & Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion
Dyddiad yr Adroddiad: 10 Medi 2023
Acronymau: Dim